

BELLA JÁNOS

.. (Németország)
kiállítása

**Balassi Bálint Nógrád Megyei Könyvtár Salgótarján
1991. február 12-március 31.**

Ausstellung von

JÁNOS BELLA

(Deutschland)

**Nógrader Komitatsbibliothek Balassi Bálint Salgótarján
12. Februar 1991- 31. März 1991**

Önéletrajz

Istenföldön iparos család nyolcadik gyermekeként jöttem világra Endrődön 1935 február 22. én. (A jelzők és határozók, itt életreszóló jelentőséggel bírnak.) A művészethez való elhivatottságom kérdése, viszonylag korán, már 14 éves koromban eldőlt, amikor Szabó Ernő endrődi rajztanárom tanácsára, tanulmányaimat Budapesten, a Művészeti Gimnáziumban folytattam.

Az érettségi után az Iparművészeti, majd a szegedi Pedagógiai Főiskola hallgatója voltam. Onnan mentem Németországba 1956 decemberében és már alig pár hét múlva Stuttgartban a Képzőművészeti Akadémián nyelvetem felvételt. Tanulmányaim közben gyakran végeztem zödi munkát, míg nem 1966-ban az Operaháznál festő állást kaptam. Ott voltam 1974-ig, s ez idő óta rajztanári állásban vagyok Backnangban, ahol a nejem műelőházában lakunk az immáron felnőtt fiunkkal és lányunkkal. Itt, a Stuttgart közelében lévő Backnang kisodrosban létesítettem egy Képzőművészeti Szabadiskol-

lát, amit 8 évig vetettem, ahol a ma
már maguk is kiállító amatőr-művészek
efészs sora nyert tejesítést, kezdő, majd
haladó fokon.

Ritkán állítok ki. Eddig 7 önálló
kiállításom volt és talán kétszer annyi
csoportos bemutatáson vettem részt. Most
azonban különös gonddal válogatom
össze a kiállításom anyagát. Tiszte-
ment jöveint azért is, mert Szabó Ernő,
egykori endrédi rajztanárom, valamint
neje, Szabó Erzsébet igazgató, nyitják
meg Salgótarjánban, a Balassi Bálint
Műzei Könyvtár, ama remek európai-
líriú épület kapuit festményeim és grafi-
káim előtt, és időre ottlont adva mun-
káimnak, amit mindhettőjüknél halá-
san kösrönök.

Hiszem, hogy a 3-4 évvel előtti
alföldi kiállítás-sorozataim után,
a felvidéki műértő közönsége is
rokon érzelmekkel szemléli munká-
imat, és a legközelebbi hazai kiál-
lításom napjáig megőriz emlékezetében,

Backnang, 1990 nov. 15. Bella János

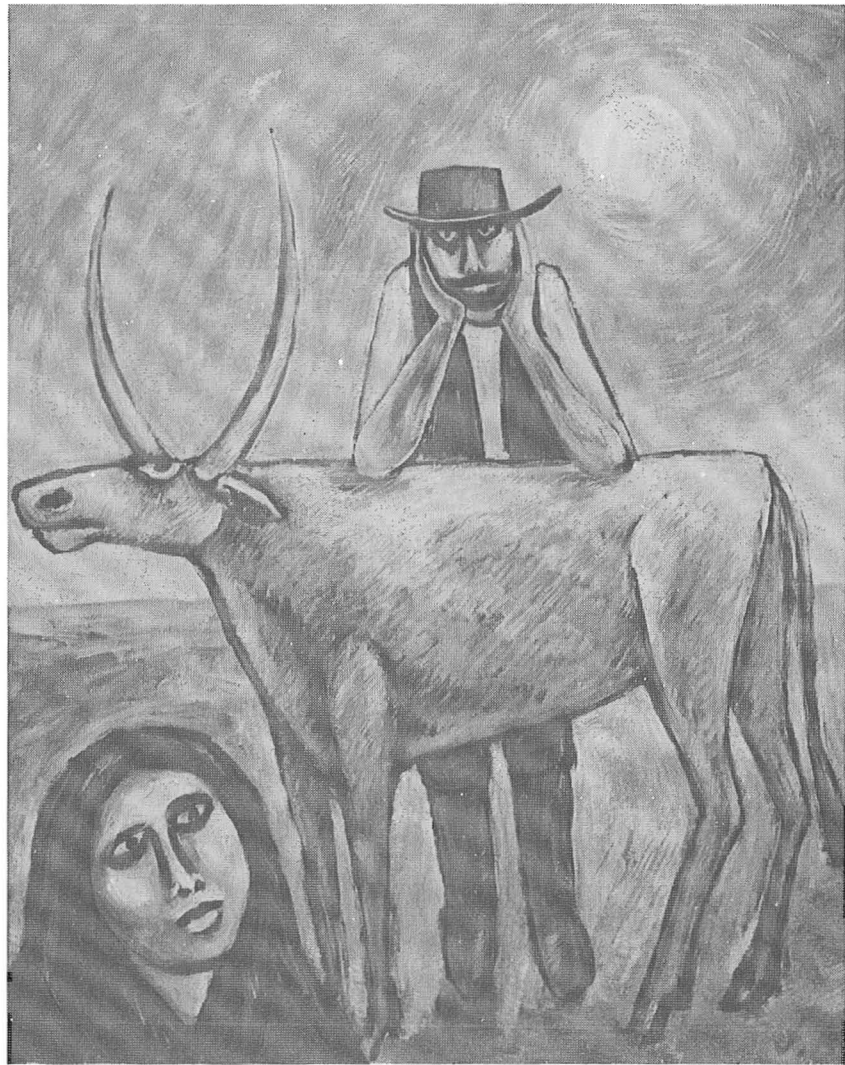
Fesztó és modelljei

Der Maler und seine Modelle

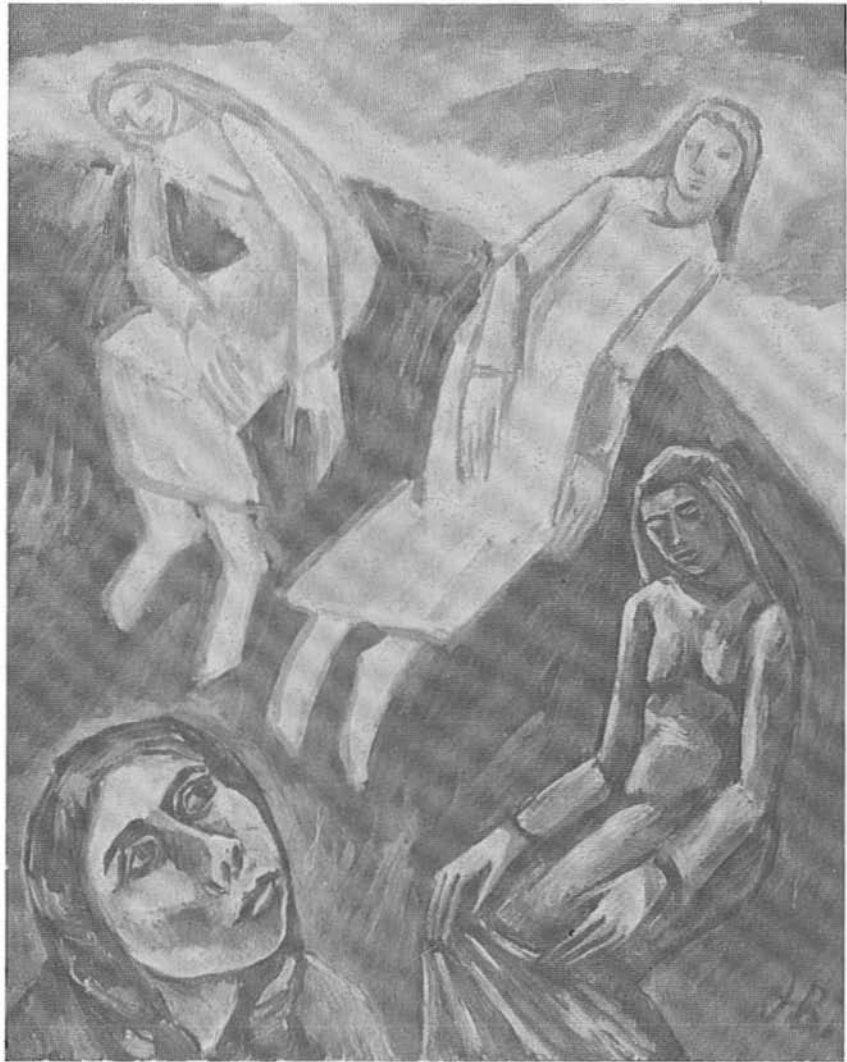
Ökörre emlékezők

Erinnerung an einen Ochsen

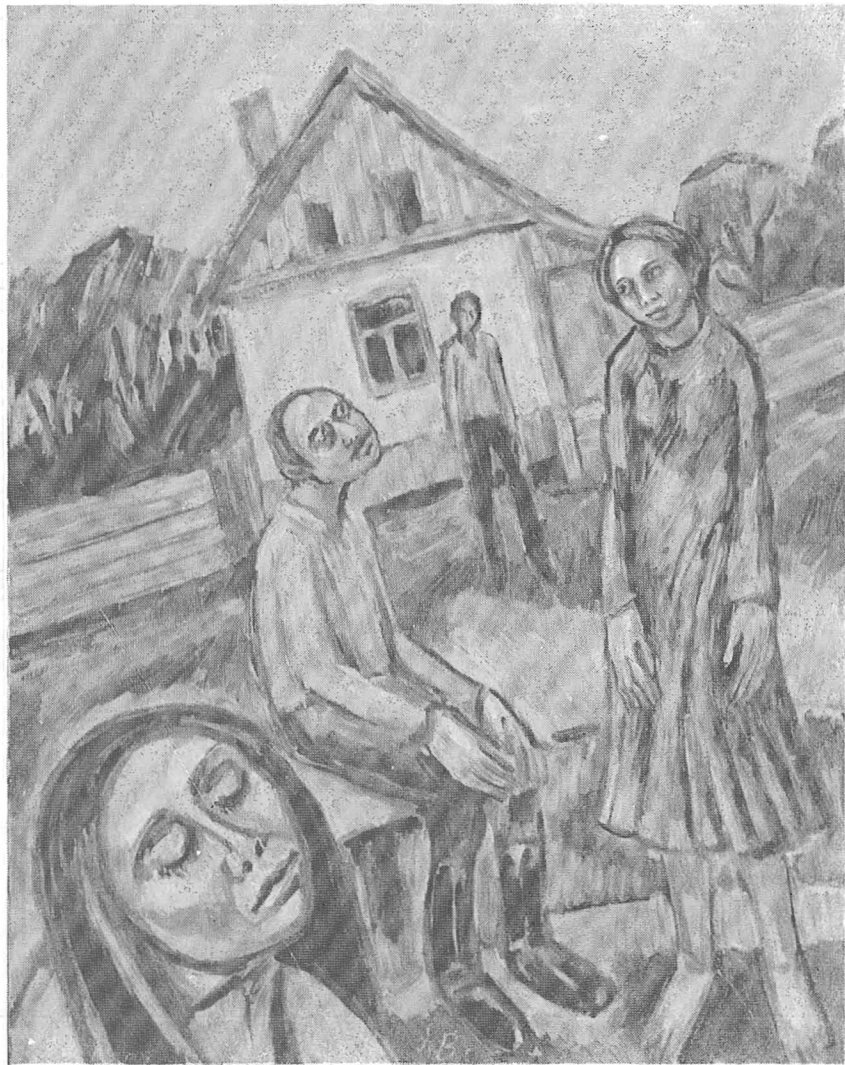
Baromra támaszkodó

Auf ein Tier gestützt

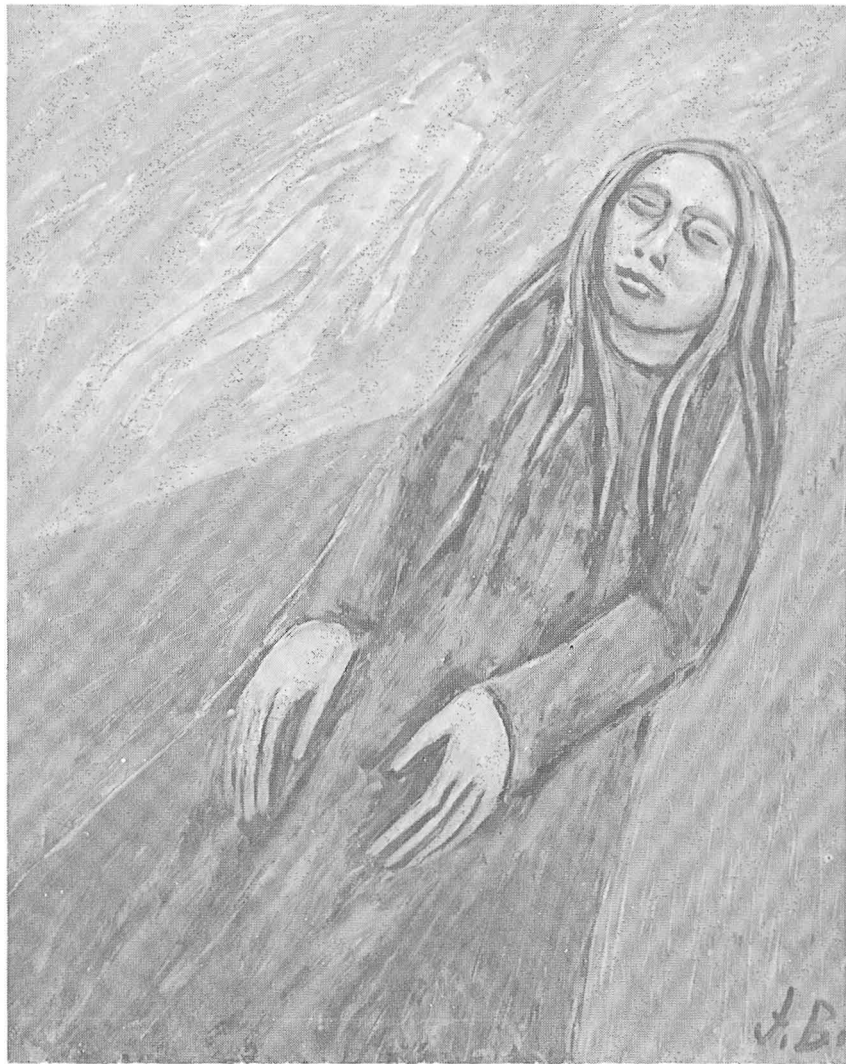
Négy Viktória

Vier Viktorien

Falusi utcajelenet

Dorfstraßenszene

Révület

Verzückung

Ifjúság vénség

Jugend und Alter

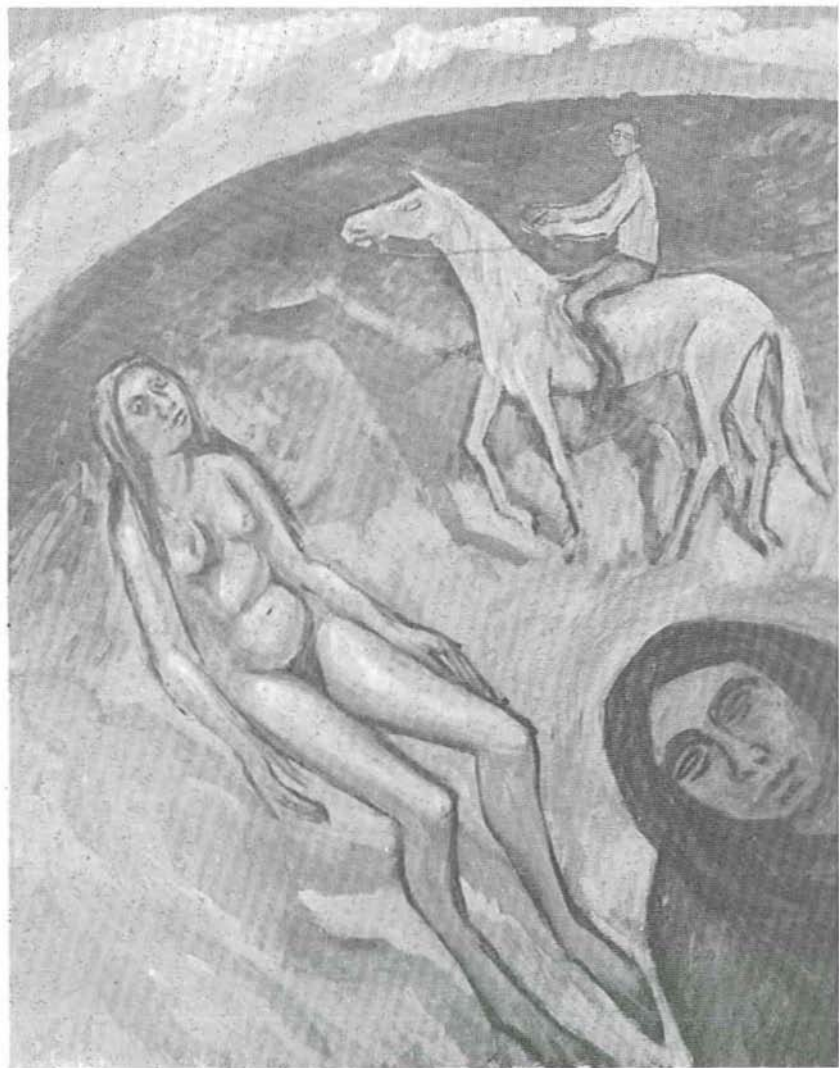
Falusi madonna

Dorfmadonna

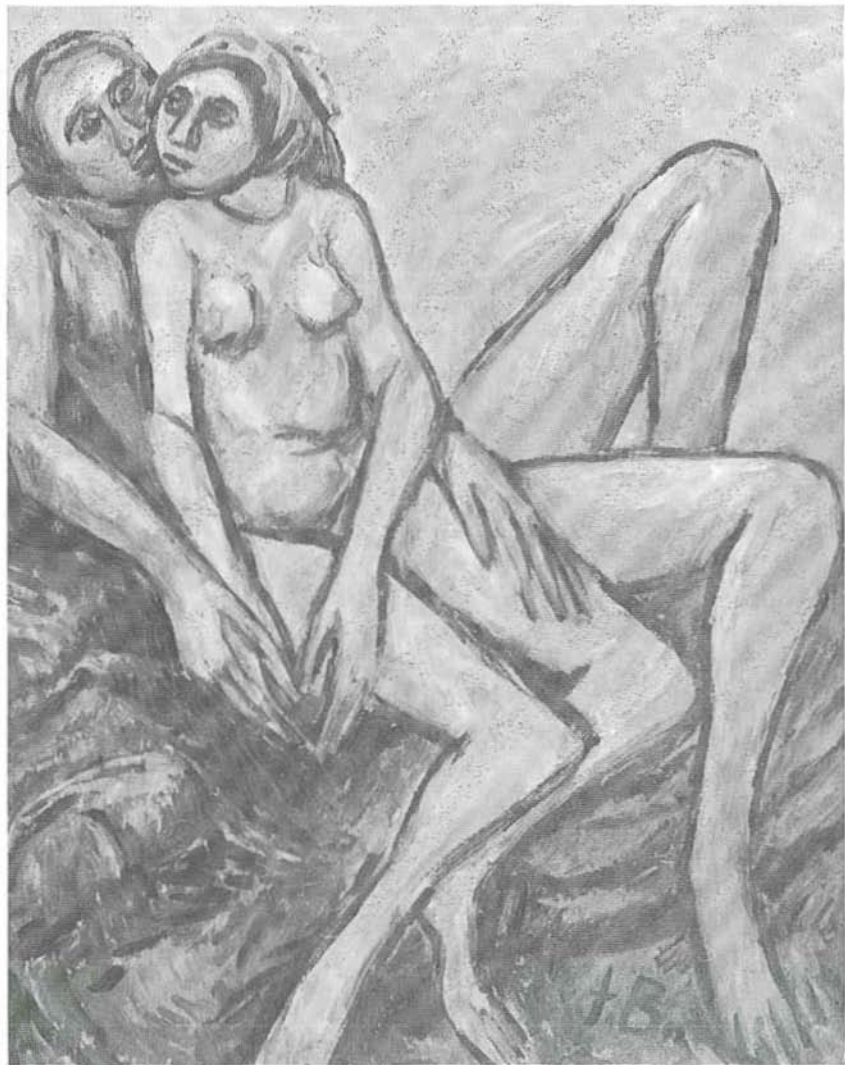
Háromkirályok

Die drei Könige

A vak leány álma

Traum des blinden Mädchens

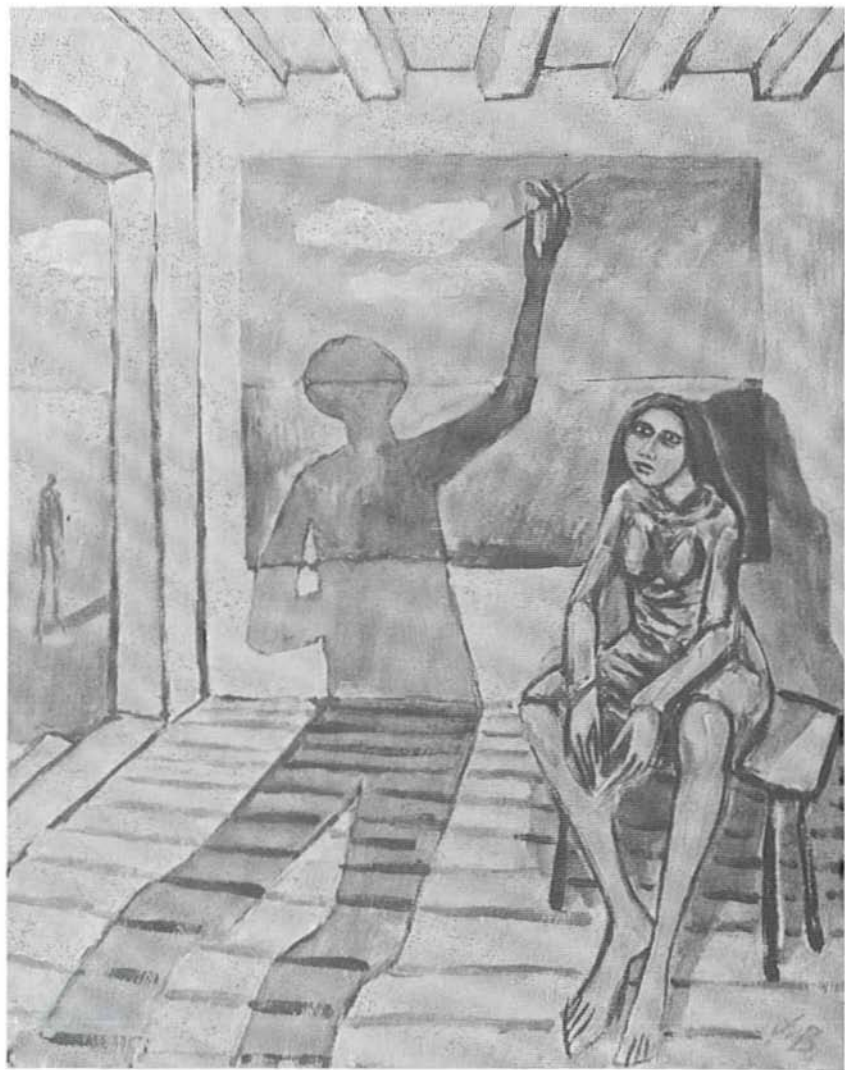
Pamlagon ülök

Auf dem Sofa sitzend

Városi utcajelenet

Stadtstraßenszene

Különös műterem

Seltsames Atelier

Gémeskútnál

Am Ziehbrunnen

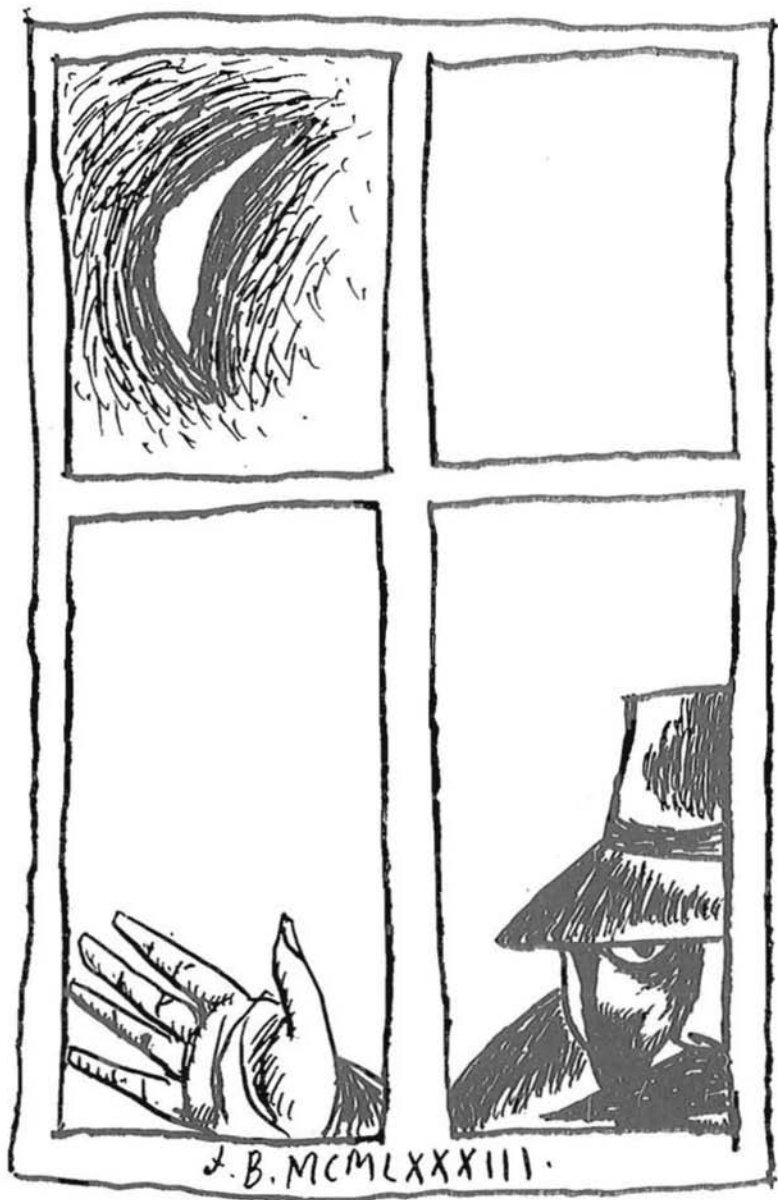

Képcsarnokban

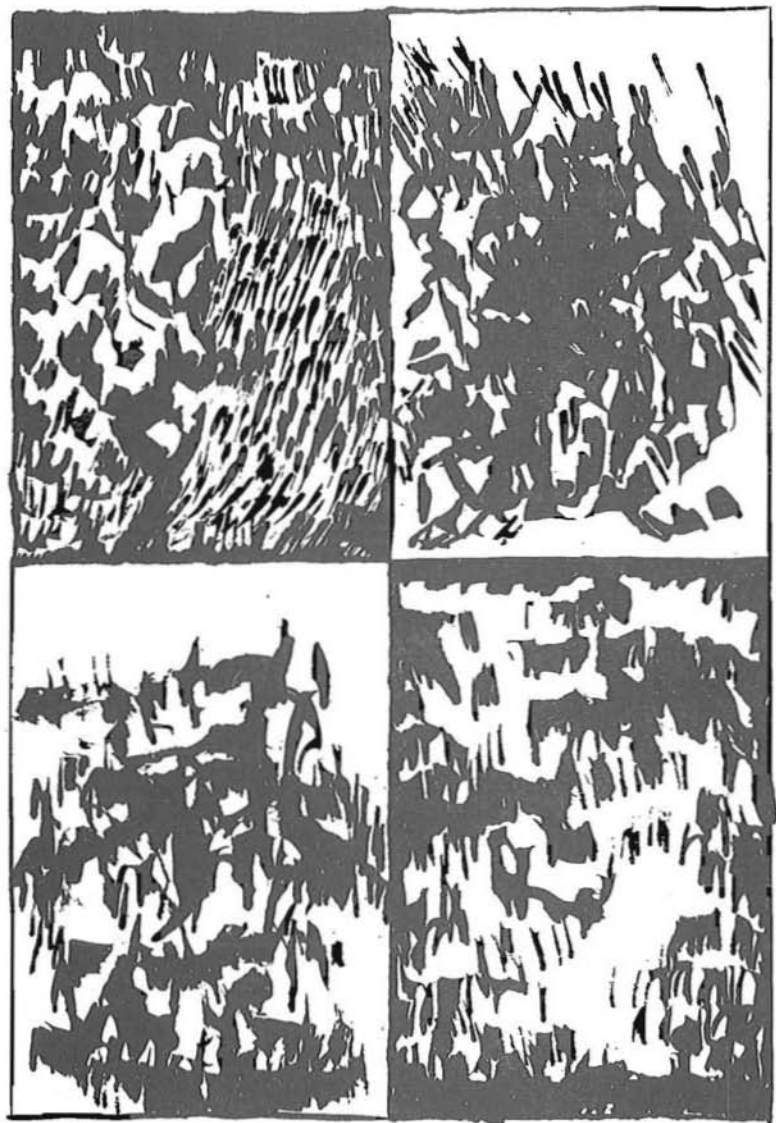
In der Bilderhalle

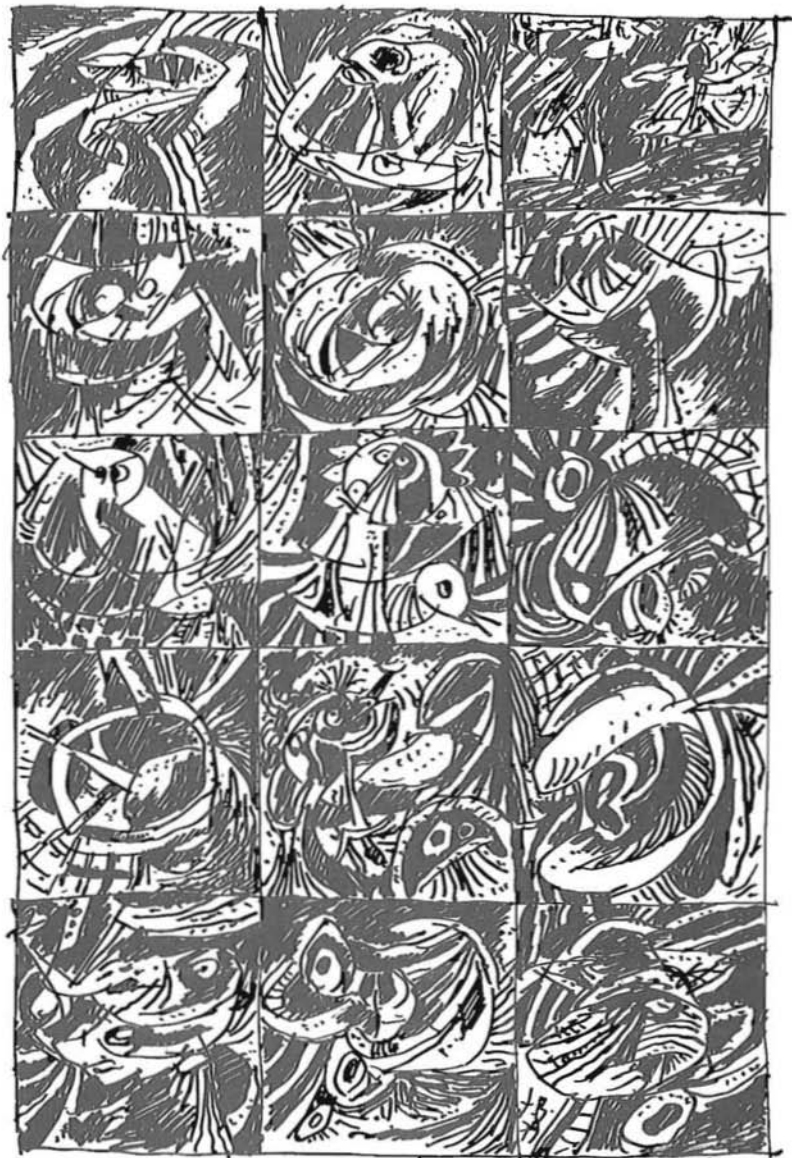
Árny ablakkal — Schatten mit Fenster

Benéző — Der Fenstergucker

Háborús történetek — Kriegsgeschichten

Öregasszony énekelget

Arany a nap
ezüst a hold
de nincs olyan
nap
nincs olyan
hold
aki lehajolna

hozzám
átölelné
enyém

Kinek kéne
öregasszony
mire ő egy
öregasszony

Bukkfai
vagyok
én már
nem is
asszony
mészkő
vagyok
én már
nem is
asszony
nem kívánja senki
az én ajkaim
nem kívánja senki
az én mellem

F. B.
06

Darvak szállnak
fenn az égen
mondják föl a világnak
szép madarak
hogy éltek még
az édes pálinkát,
az édes tem még.
* (Kassák hajós)

Drepasszony é a helyet

Arany a nap
erőszt a hold
de man olyan
nap
más olyan
hold

aki fehéj, kua
herván
átölelve
engem

Hiúsk hene
ő drepasszony
mire ő csi
ő drepasszony

Dríkkfa
vagy od én mire
nem is
asszony
inés rha"
vagy ok
én már
nem is
asszony

nem
kiványa
senki
ar én ajkam
nem kiványa
senki
ar én mellem

16.
86

De csak nállnak
fenn ar ajkam
monojatok el a cila gma
né madarak
hozz élek meg
ar edes polgárat
rebetem meg.

*(Kassák Lajos)

Egy járókelőhöz
(C. Baudelaire)

"Nem tudom hona mérsz, s te sem yelem mi lesz!
Ó, te, kitszeretem volna, ó te, ki tudtad ezt!"
(C. Baudelaire)

X. B.
X.C.

Illusztrációk — Illustrationen

Fényre, szeretetre vágyom,
De senki nem jön!
Egyedül vagyok.

Teremtőm mondja:
Hamarosan szállni
s egy pucér angyalt
látni fogsz!

(Rose Ausländer)

Illusztrációk — Illustrationen

Madonna
fekete glóriával

Réng a vidék!
Elindultak
a kaszások!
Kéne a kenyér
már nagyon!
Réng a szíved!
Kimozdították
a vadalmok
az elmúlt
nyiló
Tavaszon!

Dörög az ég!
Csapknak
szörnyű
villámok!
Ötöz
feketébe
angyalom!

T. B. 1989

Illusztrációk — Illustrationen

Gabonaföld
varjakkal

Kétség, kérek
segélyre
Gabonát varjak eszik
Fognak karát
és a szót
désre vetik szenik
Fogva törren
öröjü röppen
kalanról az ég felé
torkán akad
a bizalmag
festő halálát lele'
mert nem lehet
több lépés
mint ez festenie már
emberkéznek
mire kész lett
állt az dőlőzetöltár.

7. 13. 90

Gabonaföld varjakkal — Getreidefeld mit Krähen

A KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE

Festmények:

1. Angyalmezszygyén
2. Gémeskútnál
3. Falusi utcajelenet
4. Falusi madonna
5. Baromra támaszkodó
6. A vak leány álma
7. Hazajáró lelkek
8. Révület
9. Négy Viktória
10. Ifjúság vénség
11. Festő és modelljei
12. Munkácsy parafrázis
13. Pamlagon ülők
14. Pusztai szent
15. A gémeskút megdicsőülése
16. Ökörre emlékezők
17. A város peremén
18. Balladát dúdolók
19. Képcsarnokban
20. Megüresedett titkárság
21. Különös műterem
22. Beüzetés a Paradicsomba
23. Dali parafrázis
24. Nagyvárosiak
25. Városi utcajelenet
26. Özvegy menyasszony
27. Háromkirályok
28. Meggyfűzérés önarckép
29. Légiriadó
30. Emlékezés a szülői házra

Grafikák:

1. Özvegyasszony
2. Zöld felhő alatt
3. Hajnali álom
4. Benéző
5. Faun és nympa
6. Sámánok
7. Bunkerban 44-ben
8. Ami a földön meg van kötve
9. Árny ablakkal
10. Petőfi halála
11. Ravatalnál
12. Emlékezés
13. Megtorpant lovas
14. Házak, emberek
15. Áruház előtt
16. Háborús történetek
17. Meteor
18. Gabonaföld varjakkal

VERZEICHNIS DER AUSGESTELLTEN WERKE

Gemälde:

1. Auf dem Engelgrenzrain
2. Am Ziehbrunnen
3. Dorfstraßenszene
4. Dorfmadonna
5. Auf ein Tier gestützt
6. Traum des blinden Mädchens
7. Spukgeister
8. Verzückung
9. Vier Viktorien
10. Jugend und Alter
11. Der Maler und seine Modelle
12. Paraphrase von Munkácsy
13. Auf dem Sofa sitzend
14. Heiliger aus der Pußta
15. Verklärung
des Ziehbrunnens
16. Erinnerung an einen Ochsen
17. Am Stadtrand
18. Eine Ballade summend
19. In der Bilderhalle
20. Leergeräumtes Sekretariat
21. Seltsames Atelier
22. Hineintreiben in das
Paradies
23. Paraphrase von Dali
24. Großstädter
25. Stadtstraßenszene
26. Verwitwete Braut
27. Die drei Könige
28. Selbstporträt mit einem
Bund Sauerkirschen
29. Fliegeralarm
30. Erinnerung an
das Elternhaus

Grafiken:

1. Witwe
2. Unter grüner Wolke
3. Morgentraum
4. Der Fenstergucker
5. Faun und Nymphe
6. Schamanen
7. Im Bunker im Jahre 44
8. Was auf der Erde
gebunden ist
9. Schatten mit Fenster
10. Petőfis Tod
11. An der Totenbahre
12. Erinnerung
13. Der gestürzte Reiter
14. Häuser, Leute
15. Vor dem Wahrenhaus
16. Kriegsgeschichten
17. Meteor
18. Getreidefeld mit Krähen

BELLA JÁNOS
HONTALANSÁGOM NAPI.ÓJA
Versek
1958-1990.

JÁNOS BELLA
TAGEBUCH MEINER HEIMATLOSIGKEIT
Gedichte
1958-1990.

Szabó Ernő rajztanárunké

Noha már adakint
hítt a hó
hisz mi letet belül
a való
művészi mása,

annak
hogy abból miséjvél
is mi jó
legyen papíron
mutató-
ba maradása.

J.B. 1989
nov. 24

ESŐ LENNÉK

Július! langy melegben
Sütkérezni szottyán kedvem
lenni a kertben.

Hogyha fenn a napsugára
égi hintán csókkal várna,
felrepülnék mint a pára!

Csodaegyet - ha felértem,
tarisznyámba szedném fel
és eső lennék:
termékeny!
1958.

NÉGYSOROSOK

Nem a nők,
hanem a költők
csábítottak
a Szerelemre!

-
Ökönylre
zsugorodtál Hazám,
hogy elférhess
Szívemben.

-
Fává s virággá lettek
kiket imádtam:
Termő fává
és fonnyadó virággá.

-
Akiéknek minden szavuk hazug,
azoknak van ma igazuk,
és akik ma igazat szólnak,
azoknak fog hinni a holnap!
1958.

Balta az ész, szív a nyele.
Nem illik bele.
Vesződtem vele:
ráment az életem felel
1959.

A TISZTA ŪR FELÉ

Legkedvesebb színem a fehér.
Legkedvesebb versem
a soha meg nem írott:
tisztá papírra elképzelt Szonett!

Csillagok, mēlyek találkoznak
de köztük ezer év a tiszta ūr...
Csak ōk tudnák egymást bölcsen üdvözölni
De nem bölcsőbb-e az örök hallgatás?

Az ember hús, vér, Idegszita,
kovácsolt értelem,
törékeny lélek
Papírjaink kuszált piszkozatok,
kezdőbetű és pont a vég után.

Ám legyen! ha másként lenni
nem rendeltetett:
Írott papírlap én eleresztelek!

Homokszákjai után öltönyét
aggatja íly szorgalommal magáról
a léghajós,
útban a tiszta ūr felé.
1960.

CSAK EMLÉKEZEM

Mint huszártisztek Világosnál
kardjaikba dőltek,
tenyerembe vágom arcomat.
Élve viselem magamon a földet.

Az életet nem nyertem én se kockán.
Mutasd csak fel két kezéd anyám:
A klúgozottat! Hús olajjal mosnám
és kócos fejem beléhajtanám.

Ma mutassunk fel mindent, ami fájl
Én felemelem huszonöt évemet!

Már nem vagyok jó,
nem is vétkezem,
Már nem lázadok,
csak emlékezem.
1960.

FERKÓ

Ferkó még mindig a parkban éjszakázik
Öltönye gyűrött, mint a homloka.
Álmában olykor számháborút játszik.

Nyelvet nem tanul. Felejtli a régit.
Nincs szava a szökökúthoz sem.
Nincs címe, postája. A nevét sem értik.

Kalapos urak, szemüveges dámák
az Adrlára suhannak ilyenkor.
Ő felgyűri a pantallója szarát:.

Tenyérnyl sebhely a bokája fölött..
Napba néz fáradt hunyorgással.
Zsebében kutat és köhög...
1960.

MÁR EZER NAPJA

Már ezer napja nincs Hazám.
Ezer napja várom a postát naponta.
Ezer levelet írtam meg azóta,
minden nap egyet gondolatban
és havonta egyet igazán.

Ezerszer születtem újra
és temettem ezerszer magam.
Ezer kötőtű szurdokolja
naponta szívem, szám, agyam.

S így elcsúfított tetováltan
három dögévet vonszolok.
Lerogyok egy vetkőzöbárban,
Iszok s tetemet boncolok.
1961.

FÖLDES-SZOBÁNKBAN

Földes-szobánkban
a szennyes talajvíz
felbuzogott.
Az urak tetőt ígértek
csepergős napjainkra,
pedig a Földet
és a Napot
kellett volna megreperálni.

Hét szomjas szem kutatta a fényt.
Hét éhes száj harapott
a dohoslelkű füst-levegőbe,
mert a kéménybe
Észak dühös szele fújt
és a falakon kivirágzott a szik.

Megbarnult arany keretben
a megfakult szűz
Tartotta átdőfött szívét,
Poros szalmazsákon aludt a ház népe,
és földes szobánkban
a szennyes talajvíz felbuzogott.
1961.

RINGASS EL

Csak félórányi nyugalom.
Percek lassú csobogása.
Az égre képzelt alakon
a lemenő Nap csillogása.
Többet most nem is akarok.
Ringass el hűvös alkonyat,
veled már egy vagyok..
1962.

KEGYELEM

Mintha kirakatba tévedtem volna,
úgy néznek rám az emberek.
Üveg mögött mogorva
vészjósló szemek.

Máskor viszont rám ki sem néz,
hlába dörömbölök az üvegen.
Mindenkül siet. Te is elmész,
azt sem mondod, hogy: türelem.

Ilyen módon játszadoznak
napok nap után el velem.
Mindent elvésznek, mit sem hoznak,
Teremtő Isten! Kegyelem!
1971.

FALU EZÜSTÖS GLÓRIÁVAL

Sárba merültek a házak.
Az utak járhatatlanok.
Az önmagát ringató alázat
honol ott.

Már már Idegölő ez a Csend.
Hol van a béres ostora?
A tetők felett békesség leng,
a Hold ezüstös pora.

Viaszsárgán és szőrösen,
ma éjjel még aludni látod
azokat, akik lángvörösen
megváltják holnap a világot.
1971. szept.

VIGYÁZZATOK RÁM

Hazámban német túrlistaként
töltök két évből két hetet.
Mióta így és meddig még?
Nem számolom az éveket.

Habár a német föld megért,
kenyeret ad s majd eltemet,
de amíg élek vert aranyként
őrzöm az anyanyelvemet!

Mert örülni és verset írni
és sírni is csak ezen tudok.
Csak anyám nyelvén tudom leírni:
Vigyázzatok rám ,csillagok!
1972.

APÁM SÍRKÖVÉRE

Olyan súlyos volt a
teher, mi vállam nyomta,
hogy mikor letettem
felfelé lebegtem.
1983.

A SZÓLÍTÁS NAPJA: FEBR.22.

"Flam Jani!" - szólít az ég.
"Itt maradni, akarsz e még?"

"Uraságnak, hogy ha nincsen
kifogása, személyemre,
úgy maradnék - hála Isten
jól meg vagyok elégedve!"
1986.febr.22.

NÉGYSOROSOK

Hazát elhagyni
nem gyönyörűség,
akkor sem, ha mi odaköt
csupa keserűség.

Öregasszony megy az úton,
cipelli a rőzsekévé.
Nehéz, de én azt is tudom,
nem csak ezért megy ő hétrét.
1986.augusztus

MEZÍTLÁB

Mezítláb, talpig feketében,
halad a tarlón édesanyám.
Megy, megy méltóságteljesen
és egyszer csak elnyeli a fény.
1987.aug.23.

GABONAFÖLD, VARJAKKAL (VAN GOGH-NAK)

Kérges kezek
fegyverkeznek,
gabonát varjak eszikl
- Fognak kaszát
és a vasát
élesre verik s fenik.

Fegyver dörren!
Varjú röppen
kalászról az ég felé.
Torkán akad
a búzamagl
Festő halálát lelél!

Mert nem lehet
többé képet,
mint ez festenie már
emberkéznek!
Mire kész lett,
állt az áldozatoltár!
1989.május 29.

BUJA BURJÁNZÁS

Buja burjánzása minden növényeknek.
Harsány ébredése alvó természetnek.
Víg ficáncolása állatnak, embernek
Ifjaknak, véneknek.

Betegek ágyakból Immáron kikelnek,
napos udvarokon árnyékokba ülnek.
Rozsdás szerszámok is mind előkerülnek
és kifényesülnek.

Setét téli ruhák testről lekerülnek,
helyet adván annál lengébbnek, könnyűbbnek.
Női karok, combok, emlők megtendülnek
Jelt adván hímüknek.

Olykor lányok legény ölbe beleülnek,
Szerelmeskedésbe is belemerülnek.
Szakad rájuk talán könnyen önkívület
S teherbe kerülnek.

Hamáron egyszer ők levet összeszűrnek,
összeszűrni ők azt többször kényszerülnek.
Illatára bódító virágnak meg fűnek
újfent közösülnek.

Vannak-e kik ennek ellene szegülnek?
mondván, hogy ők ettől mentesülnek.
Férjhez nem mennek, meg nem nőszülnek
egyedül őszülnek.

Akik önkorbáccsal, pázást elkerülnek,
egyszer andalító álomba merülnek.
Álomképeknek ők gyakorta örülnek
és fel is hevülnek.

Ha ki király, avagy Vattkánban pápa,
nincs ki szelíd-erőszaknak ellentárlna.
Hercegnő, királynő kellemét kitarja,
ha besüt tavasz éjnek holdsugárja!

Mert e lány tavaszi erőszak Isteni
nem lehet ellene akármit is tenni!
kezébe játékszer mindenki: Kís semmi,
Önként és örömmel kell hát vele menni.
1989. június

A VALÓ MŰVÉSZI MÁSA (SZ.E-NEK)

Noha már odakint hull a hó,
készülget belül a való
művészi mása,

hogy abból, mi szép volt és mi jó
legyen a papíron mutató -
ba maradása!
1989. nov.24.

25 ÉV ELŐTTI PISZKOZAT NYOMÁN

A világ arca rámfintorodott
és nyelvüket öltötték felém a tárgyak.
Cserben hagytak az erényelm is
és köröttem cigánykereket hánytak,
tótágast álltak.

Ősz volt.

Piros és sárga levelekkel
lövöldözött a szél.

Jó lenne huszonöt évet
visszavágtatni az időben!
- gondoltam,
vagy valamire várni
Izgatottan!

Ily gondolatok közepette
toppant be hozzám az Isten.
Székemre ült, Ivott boromból.
Körülnézett. "Mehetünk..."
mondta szórakozottan.
1989.dec.14.

APÁM

Gyomán, az állomáson várt,
amikor Budapestről
hajnalban megérkeztem.

Nem tudva mikor jövök,
várt minden vonagnál
több mint egy hete már.

Mikor megtudtam, sírtam.
Ő mosolyogva legyintett.
36 éve ennek.

Állnak az állomáson ma is,
ha ritkán Gyomára érkezem.
Állnak, de nem ismernek.
1990.jan.28.

MIT ÉR A VÉGES?

Mikor a Jó már önmagának terhe,
mert nem áll ellentétben semmivel,
és nem tudja mi a célja, mi a terve,
nem tudja mit, mi végett, mivel?

Akkor a Jóság már nem emberi,
magában e mlatt értéktelen!
Mit ér a véges, ha nem lenne neki
kedve határtalan, vágya végtelen?
1990. ápr.

HÖLDERLIN

Mire a gondolat nála felszínre ér,
már is zuhan az ellenkezőjébe.
Amikor Szent Józanságról beszél,
Szent Örület jut az eszébe,
melynek vízébe fejet
csóktól részegült hattyúk merítenek.

És amikor szembe jössz vele s észrevesz,
egy szegény koldust lát szembe jönni ő.
Koldust, de kít "Fenség"-nek nevez
s minden szava bocsánatkérő.
"Mily kellemes egy idő" - mondogatja,
milközben benne a lombokat szaggatja
a szél és dlderegnek a zászlókl
1990. április 12.

Angyalok

Az angyalok
nem járnak gyalog.
Nem ülnek
és nem állnak,
csak repülnek,
csak szállnak,
hegedülnek,
muzsikálnak.

Az angyalok fehérék.
Néha hozzám is betérnek,
utólréne, bevárnak.
De velem ők nem élnek,
így velem nem is hálnak,
ha hálnak, alakot cserélnék.

Soká maradni félnék.
Verset sosem írnak,
mert ők semmilyen nyelven
beszélgetni nem tudnak,
csak néznek és mutatnak
arra, mit muszáj tennem.

Az angyalok sokan vannak,
de csak hárman maradnak
egy ember közelében.
De a háromból is csak egy,
aki hozzánk közel megy,
s egyre közelebb egészen!
1990. május 28.

ANGYALOK MÁR

Letarolt füstölgő csatatéren,
lelkek lebegnek hófehéren.
Melyik kité? Ne kérdezzétek:
Angyalok már, egyformán szépek.
1990.

NÉGYSOROS

Kenyérszelettel ingderékban
a fának tetejébe mászni,
hol finom eprekből elég van,
nap, mint nap megvacsorázni.
1990. július 30.

SZÓLJ RÁM, SZERELEM!

Néha, valami
Ismeretlen okból
mély hallgatásba zuhanok.
Nincs szavam
Semmihez sem már,
S oly mindegy, minden olyankor.

Talán halálomat próbálgatom?

Szólj rám, Szerelem!
1990.szept. 13.

OKTÓBER

Október második fele.
Halad az év hazafele.
Lehull a fáknak levele,
azzal van a környék tele.

Október második fele.
Süvít a felkelés szele,
s miként a fáknak levele,
lehull az Önkény! Le velei

Október második fele.
Lesz, aki megszakad bele!
Lesz, aki elmegy másfele!
Isten vele, Isten velei
1990.október 16.

EMELD FEL SZOLGÁDAT!

Meglehet, elég gyakran éheztem.
Meglehet, hogy külsőleg szegény
embert ismertetek meg énbennem,
pedig nagyon gazdag voltam én.

Nekem nyílt minden Szépség és Jóság.
Már-már káprázolt tőle szemem.
Nekem termelt nap, mint nap Méltóság.
Volt hát étkem és volt ékszerem.

Énbelőlem nem beszélt hazugság,
nem kellett becsapni másokat.
Emelt fővel járhattam az utcát,
éveket tekintve is sokat.

Kérdezték is: "Mit keres ez Itten,
ahová csak rang és név jöhet?"
És én adtam, el sohasem vettem
pénzét s becsületét senkinek.

Majd, ha a Nagy-Bíró elé jutok,
mentegetőzni nem kell nekem.
De lábához bűnbánattal hullok:
"Emeld fel szolgálodat ,Istenem!"
1990. október 19.

A katalógust tervezte: VARGA ISTVÁN
szerkesztette: KOJNOK NÁNDOR

Kiadta: a Balassi Bálint Nógrád Megyei Könyvtár
Felelős kiadó: Szabó Ernőné mb.igazgató
ISBN 963 7284 11 7

Készült a BBNMK házi nyomdájában 200 példányban 5/1991.
A kiadvány ára: 50,-Ft.

BBNMK